

Tager man mest amfetamin i provinsen?

Følg de nyeste tal fra den danske stofovervågning

STOF NR. 42 / SOMMER 2022

I rapporten "Narkotika på Gadeplan" får du et overblik over de ulovlige stoffer, som politiet hvert år beslaglægger i Danmark. Du kan læse, hvordan kvaliteten af stofferne udvikler sig, og se de geografiske forskelle. Hvis du løbende vil holde dig opdateret, viser en ny hjemmeside aktuelle tal og fakta.

AF CHRISTIAN LINDHOLST OG KARI GRASAASEN

Christian Lindholst er lektor og institutleder ved Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet

Kari Grasaasen er chefkonsulent i Sundhedsstyrelsen

Vidste du, at Odense er det sted i landet, hvor politiet hyppigst beslaglægger hvid heroin? Eller at kokain er den stoftype, som indeholder flest forskellige tilsætningsstoffer?

Rapporten *Narkotika på Gadeplan* er udkommet hvert år siden 1996 og bliver udbygget med stadig flere data. Blandt andet er politiets nationale narkotikastatistik nu en del af rapportens datagrundlag. Det betyder, at du nu kan finde en detaljeret oversigt over alle de cirka 30.000 narkotika-beslaglæggelser, politiet laver i Danmark hvert år. Du kan både se, hvor mange gange politiet har beslaglagt den enkelte stoftype, hvor meget der er indsamlet gennem hele året og den gennemsnitlige størrelse på hvert beslag.

Oversigten spænder fra hash, som politiet beslaglægger mange tusind gange hvert år, til opium, som findes meget sjældent. Samlet set udgør cannabisprodukterne 70 procent af politiets beslaglæggelser af narkotika, mens de centralstimulerende stoftyper som amfetamin og kokain udgør 25 procent – med kokain som den hyppigste. De nye psykoaktive stoffer som syntetiske cannabinoider og cathinoner udgør blot 0,4 procent af politiets samlede beslaglæggelser. Denne stofgruppe monitoreres imidlertid særskilt, og resultaterne offentliggøres årligt i rapporten "Illegale stoffer i Danmark - overvågning af nye psykoaktive stoffer i Danmark".

Narkotika på Gadeplan giver nu også et indblik i, hvilke slags narkotika der bliver konfiskeret i de forskellige dele af Danmark. Hash udgør en større del af politiets beslag i København og Nordsjælland end i de øvrige politikredse, mens der tegner sig et billede af amfetamin som et provinsstof – i hvert fald beslaglægger politiet stoffet hyppigere uden for København og Aarhus.

Renheden af stoftyperne varierer

Rapporten *Narkotika på Gadeplan* bliver blandt andet til på baggrund af stikprøver, som politi-

kredsene indsender til de retskemiske afdelinger på landets tre retsmedicinske institutter ved Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Syddansk Universitet. Her bliver prøverne analyseret – og det giver et overblik over kvaliteten af de mest almindelige stoftyper på gadeplan. Kvaliteten af narkotika defineres i undersøgelsen som indholdet af aktivt euforiserende stof – og den andel varierer meget. Nogle stoftyper bliver forhandlet i relativt ren form, mens andre stoftyper fortyndes, inden de sælges. **Det er vigtigt for stofbrugere, men også for ansatte i sundhedsvæsenet og behandlingstilbud, at vide, hvilke stoffer der har de største udsving i kvaliteten, da risikoen for overdosering stiger, når der både er godt og skidt stof på gaden samtidig.** Stoffer af god og dårlig kvalitet ser ens ud, og det er de retskemiske afdelingers erfaring, at brugerne ofte ikke selv er klar over, om de er i besiddelse af fx kokain af høj eller lav renhed. Kokain er en af de stoftyper, som varierer meget i renhed, og selv om kvaliteten af kokain gennemsnitligt set er høj – 67 procent – er der stor variation i de prøver, som indgik i undersøgelsen. Her varierede renheden mellem 14 og 90 procent.

Et andet problem opstår, når stofbrugere forveksler to forskellige stoffer, som det fx sker med amfetamin og metamfetamin. Stofferne er nært beslægtede og findes begge på det danske stofmarked, selvom amfetamin er meget mere almindeligt end metamfetamin. Det er ikke muligt at adskille de to stoftyper fra hinanden, da begge normalt fremstår som hvidt pulver. Virkningsmæssigt er de to stoffer også nært beslægtede. Alligevel kan der efter analyse af de to stoftyper konstateres en signifikant forskel i renheden. Metamfetamin er således meget renere (76 %) end amfetamin (12 %), når stofferne sælges på gadeplan. Metamfetamin optages desuden lettere i centralnervesystemet og virker derfor stærkere end amfetamin. Den lettere optagelse og særligt den højere renhed af metamfetamin på brugerniveau fastholder metamfetamin som en stærkere

Politiets narkotikabeslaglæggelser i Danmark 2021

Stofgruppe	Antal beslag	Andel af beslag	Samlet mængde beslaglagt ¹	Gennemsnitlig størrelse af beslag ²
Hash	16.950	59 %	3.035 kg	3,2 g
Kokain	4.287	15 %	397 kg	1,0 g
Marihuana	2.755	10 %	392 kg	9,2 g
Amfetamin	2.103	7,3 %	160 kg	2,7 g
Hampeplanter	406	1,4 %	81 / 9.391 kg /stk.	19 / 10 g /stk.
Heroin	402	1,4 %	14 kg	1,9 g
MDMA	334	1,2 %	8,4 kg	1,9 g
Metamfetamin	279	1,0 %	3,3 kg	1,7 g
Ketamin	235	0,8 %	5,1 kg	2,0 g
Ecstasytabletter	212	0,7 %	6.342 stk.	7 stk.
Blotters (LSD-frimærker)	193	0,7 %	7.229 stk.	10 stk.
Psilocybinholdige svampe	135	0,5 %	17 kg	10 g
Nye Psykoaktive Stoffer	124	0,4 %	20 / 1695 kg /stk.	1,8 / 10 g /stk.
Cannabisolie	119	0,4 %	5,3 kg	10 g
GHB / GBL	109	0,4 %	81 kg	62 g
Khat	65	0,2 %	450 kg	4 kg
Opium	7	<0,1 %	1,4 kg	2,8 g

¹ i den samlede mængde antages 1 ml = 1 gram.

² medianværdi

stofftype end amfetamin. Forskellen i renhed af de to stoftyper kan bero på fremstillingsmetoden, som kemisk set kan være ret forskellig.

Generelt set er renheden af de almindeligt forekommende euforiserende stoffer på gadeplan høj i øjeblikket, hvilket indikerer, at der kan være meget stof i omløb. Coronapandemien, hvor grænserne blev lukket i flere måneder af 2020, har tilsyneladende ikke haft en målbar effekt på hverken renheden af de euforiserende stoffer eller arten af de tilsætningsstoffer, som har været anvendt.

Problematiske tilsætningsstoffer

De retskemiske afdelinger ved Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Syddansk Universitet undersøger tilsætningsstofferne i de stikprøver, som politikredsene fra København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg sender ind. Det er sjældent, at tilsætningsstofferne i en narkotikaprove giver anledning til særlig bekymring nu og her – da de som regel ikke er akut farlige. Dog kan visse tilsætningsstoffer give sundhedsmæssige problemer ved længere tids brug. Stofferne levamisol og fenacetin er begge almindelige tilsætningsstoffer i kokain og forekommer i hhv. 39 og 6 procent af kokainen på det danske stofmarked. Levamisol er et lægemiddel til behandling af bl.a. parasitiske ormeinfektioner, men kan ved længere tids indtag nedsætte immunforsvaret og medføre vævsskade. Fenacetin er et lokalbedøvende lægemiddel beslægtet med paracetamol, men har vist sig at være kræftfremkaldende. Stoffet anvendes derfor ikke som lægemiddel i Danmark.

Der har igennem årene floreret historier i medierne og i stofbrugermiljøer om særlige problematiske tilsætningsstoffer – som rottegift. Analyserne viser dog, at historierne ikke beskriver virkeligheden. **De retskemiske laboratorier har eksempelvis aldrig fundet rottegift (warfarin) i narkotika beslaglagt i Danmark. Der kan dog i perioder være andre typer af problematiske stoffer i narkotika, som enten skyldes utilsigtede biprodukter fra fremstillingen af stofferne eller uvidenhed hos de personer, som fortynder stofferne. I disse tilfælde vil Sundhedsstyrelsen og politiet blive underrettet, så offentligheden kan blive informeret.**

Nogle stoffer er næsten helt fri for tilsætningsstoffer. Det gælder fx MDMA, eller ecstasy, som stoffet populært betegnes, der findes på stofmarkedet i to former. Dels som ecstasy-tabletter, men

i de senere år hovedsageligt som et brunt krystallinsk pulver. I modsætning til flere af de andre stoftyper på gadeplan forhandles MDMA-pulver næsten altid i meget ren form. Den gennemsnitlige renhed er 70 procent, og variationsintervallet er mindre, end hvad der observeres for andre stoftyper. Af samme årsag finder de retskemiske afdelinger sjældent tilsætningsstoffer i MDMA-pulver.

Hold dig opdateret med ny hjemmeside

Hvis du gerne vil have helt aktuelle tal og information, kan du holde øje med Sundhedsstyrelsens nye hjemmeside <https://www.sst.dk/da/Viden/Stoffer/Overvaagning-af-narkotikasituationen/Advarsler-om-farlige-stoffer> som opdateres løbende med data fra undersøgelsen og aktuel information.

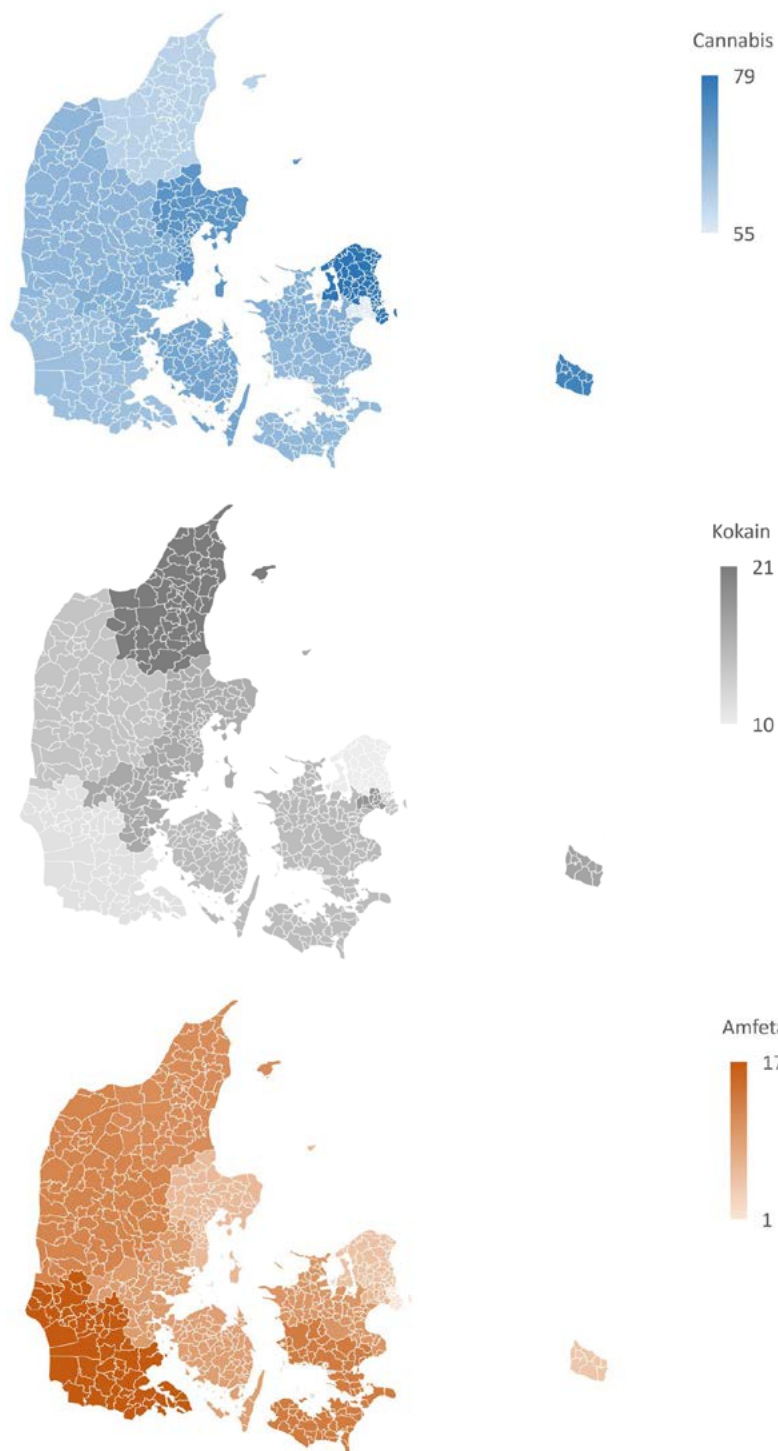
Her kan du blandt andet læse om de nye euforiserende stoffer, der løbende dukker op i Danmark og på det europæiske marked. Du kan desuden følge med i renheden af de hyppigst forekommende stoftyper på brugerniveau – fordelt på landsdele, og du kan se, hvad politiet beslaglægger mest og mindst af.

Hvis du er interesseret i den historiske udvikling, kan du fx også se renheden af de mest populære stoffer over en årrække.

Forekomst af udvalgte stoftyper i politikredsene

Stoffets andel i % af alle beslaglæggelser i hver politikreds*

STOF NR. 42 / SOMMER 2022

*Bemærk at skalaen er forskellig for de tre stoftyper. "Cannabis" er en samlet betegnelse for hash, marihuana og hampeplanter

Renhed af illegale stoffer på landsplan i 2021

(Renheden er angivet som procent aktivt stof)

Stof	Antal	Gennemsnit	Variationsbredde
Heroin base (brun heroin)	36	19%	7 – 50%
Heroin chlorid (hvid heroin)	15	21%	2 – 46%
Kokain	49	67%	14 – 90%
Amfetamin	43	12%	2 – 79%
MDMA	40	70%	26 – 81%
Metamfetamin	9	76%	68 – 82%
Ketamin	18	72%	27 – 93%
THC i hash	35	29%	1 – 52%
CBD i hash	13	2%	1 – 3%

- Kvaliteten af narkotika, som handles på det illegale marked i Danmark, har siden 1995 været nøje overvåget i et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen, politiet og landets retsmedicinske institutter.
- Overvågningen gør, at myndighederne kan følge udviklingen i de forskellige stoffers udbredelse og renhed, og den skaber et samlet, repræsentativt og troværdigt overblik over forekomsten af narkotika på gadeplan i Danmark.
- Overvågningen giver også et indblik i stoffernes kvalitet og indhold af tilsætningsstoffer.
- Data kommer fra Rigspolitiets narkotikabeslags-statistik og fra analyser af systematisk indsamlede narkotikabeslag i udvalgte politikredse.
- Stofferne er analyseret på de retskemiske afdelinger på landets tre retsmedicinske institutter (ved Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Syddansk Universitet).
- Resultaterne udgives i to årlige rapporter, 'Narkotika på Gadeplan' og 'Illegale stoffer i Danmark', som kan findes på Sundhedsstyrelsens og Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitets hjemmeside.